

saa rent tilagters med hans Kald;
 men Folk er, nogle Tossefaar,
 thi Kvinderne er, Individier,
 som aand'ligt set til alle Tider
 det „uudviklede kun naar“!
 Den Sætning holder jeg nu paa,
 og skjønt jeg nødig her fremtraadte,
 jeg Hr. Cabiro takke maatte,
 fordi han tænker liges aa.
 Nu desto sikrere jeg ved,
 at Lea bort sin Tid har drevet,
 mens hun har læst, studert og skrevet,
 men aldrig tænkt paa Huslighed,
 den ligger dog for vor Forstand;
 og tænkl hvor sødt for hver en Kvinde,
 at hun „Fuldkommenhed kan vinde“
 i „god Forplejning“ af sin Mand.
 Ja Gud ske Lov, skjønt det gaar smaat
 med mig ad Tæknings dunkle Veje,
 jeg kan dog pusle ved hans Leje
 med Alt, hvad der gjør Kjødets godt!
 Se, det min Peters Glæde er,
 og naar blot han, mit rette Ho'de,
 ved det er rigtig vel til Mode,
 hvad skulde jeg saa ønske mer!
 Vi sige begge, han og jeg,
 at lille Petra, vores Datter,
 skjønt hun i Grunden hurtig fatter,
 skal dannes ganske à la mig.
 Hvad skal man med den Kvindeflok,
 der glemmer helt de sande Pligter,
 naar Kristian Kjøbenhavn digter,
 saa har vi saamænd mer end nok!

G R E T T E.

Hvem skal tage Spørgsmaalet om en Reform af den kvindelige Klædedragt i sin Haand?

Dette Spørgsmaal maa sikkert komme op i mange Kvinders Sind i denne Tid, da det mere og mere er gaaet op for Kvinder baade i England og i Amerika, hvor man var først paa Færde med det, og nu ogsaa her i Norden, at en Reform er nødvendig. Spørgsmaalet rykker for hver Dag, der gaar, nærmere ind paa Livet af os, idet der fremkommer Forslag om Omdannelser af forskjellig Art.

I Dagbladets Nr. 49 for i Aar har en kvindelig Indsender L. B. besvaret dette Spørgsmaal omtrent saaledes: „Vore dygtige Læger maa gjøre det, de maa vidne for os, at det er nødvendigt; før kunne vi ikke bekvemme os til at gaa ind paa at klæde os i en Dragt, som fjerner sig fra den almindelige og derfor, før Brugen af den bliver nogenlunde udbredt, vil synes afstikkende og iøjnefaldende.“

Ere de paatænkte Reformdragter virkelig afstikkende og iøjnefaldende?

Indsenderen af disse Linier har i et halvt Aar brugt Reformdragten efter svensk Mønster og har fundet sig saare vel ved den, men har meget ofte maattet høre: „Er det Reformdragten? Den er jo ikke det mindste afstikkende!“ Ved at se paa det Billede, Illustreret Tidende 28. Bind, Nr. 1 bringer af en dansk Reformdragt, maa man vistnok ogsaa finde, at den aldeles ikke er afstikkende.

Naar en Kvinde klæder sig i en smuk, værdig, naturlig og anstændig Dragt, vil det saa virkelig være vanskeligt at gaa ind i en Selskabssal uden Tournure og andre af den Slags Ting, som dog i Grunden vansire et Menneske?

Det er egentlig urimeligt at tænke sig det, forudsat at Vedkommende ikke er en Modedukke, men et virkeligt Menneske.

Indsenderen heraf vil være enhver dygtig dansk Læge, som vil tage sig paa ved Tale og Skrift at oplyse Kvinderne om den nuværende Dragts Fordærvlighed, saare taknemlig. Men hvorfor vente paa danske Lægers Ord, naar der foreligger dygtige let tilgængelige Arbejder fra svenske og norske Forfattere, som kunne hjælpe os til en god Begyndelse paa denne Reform?

Nogle af disse Skrifter skulle herved anbefales Læserne af „Kvinden og Samfundet“.

1. „*Våre Kläder af Emil Nilson, første Bataljonsläkare ved kgl. skånska Dragonregimentet.*“ (Stockholm. Samson & Wallin.)

Denne lille Bog giver et udmærket Bidrag til at belyse, hvorledes vi kunne vanskabe og skade os selv ved den nuværende daarlige Klædedragt.

2. „*Reformdrägten, en bok för Qvinnor, skriven af Qvinnor*“, (Stockholm Looström & Komp.) giver udmærket god Besked om, hvorledes vi let, billig og kjønt kunne omdanne vore Klæder eller begynde med helt nye. I denne Bog findes mange Udtalelser fra engelske og amerikanske Læger om det fordærlige ved den nuværende Dragt. Den indeholder ikke faa gode praktiske Raad, som enhver Kvinde, der har Lyst til at lægge sit Arbejde ind i, at den nulevende Slægt faar det bedre, end den har det, og at den, der kommer efter os, kan faa: „en sund Sjæl i et sundt Legeme“, vil være glad ved at lægge sig paa Sinde.

3. Endvidere kan man henvise til et Foredrag „*om Kvindens Helbred*“, holdt i norsk Kvindesags-Forening af Overlæge Dr. E. Bull, udgivet af norsk Kvindesags-Forening og trykt i Kristiania.

I disse Bøger ville vi finde en saa klar og lettilgængelig Redegjørelse for, at en Reform er nødvendig, og en saa udmærket god Anvisning paa, hvorledes den kan iværksættes, at vi snart maa kunne enes om ikke at spille Tiden, men tage fat paa Værket med frisk Mod.

Lad os vise, at vi, som forlange Frihed for Kvinden paa Omraader, hvor der maa sættes Statsinstitutioner i Bevægelse for at skaffe den, ogsaa kunne frigjøre os selv paa dette Omraade ved at tage Afsked med den franske Modes Tyranni, og blæse alle dem et Stykke, som synes, det er forfærdeligt, om man skal udsætte sig for at blive regnet for lidt sær med Hensyn til sin Klædedragt, naar den ellers er god, og man finder sig vel tilpas i den.

Lad os altsaa læse gode Skrifter om denne Sag, og lad os være agtpaagivende overfor de Udstillinger af nye og hensigtsmæssige Dragter, som finde Sted og ville finde Sted flere Steder i Kjøbenhavn. Sagen er vigtig og alvorlig nok til, at den er værd at ofre baade Tid og Ulejlighed paa. Indsende-

ren, der, som anført, i længere Tid har brugt svensk Reformdragt, har faaet det Indtryk, at den bedre end den foreslaaede danske kan værne om Ryg og Bryst, altsaa om Lungerne.

Naar man nu har læst de ovenfor nævnte Bøger, spørger man sig selv: hvor skal saa Kampen egentlig staa, hvor begynde vi? Svaret, vi ville faa af dem alle, er dette: For Aandedrættets Skyld, for Ernæringens Skyld, ret først Kampen *mod Korsettet*, dette ødelæggende Panser, som Kvinder itære sig af flere Grunde.

Lad os først se paa den daarligste Grund, det er den at faa sig selv og Verden indbildt, at det kvindelige Legeme skal ligne Hvespens. Det er vanskeligt at faa det til det; men hvad kan en kraftig Vilje paa dette Punkt og et fransk Korsæt, let kjøbt i en Butik, to—fire Tommer smallere i Midjen, end man selv er, ikke udrette? Man løser Snorene godt op, hægter det, og Sengestolper ere udmærket gode Redskaber til at trække Snorene til, for hvem der ingen Kammerjomfru har. Det lykkes virkelig efterhaanden at blive smal; Ribbenene og de bløde indvendige Organer kunne godt presses en hel Del sammen: nogle Ulemper er der ved det; men man véd ikke, hvorfra de komme; man skriver dem paa en anden Regning.

Blegsot, Nervøsitet, Trykken i Hjertekulen og mange andre Sygdomme, som kunne gjøre en Kvinde gnaven, pirrelig og udygtig til Arbejde, kunne til Dels komme af og komme ofte af, at Mavesækken, Leveren og de andre bløde Organer, som sammenpresses af Snørlivet, ikke kunne gjøre deres Gjerning. Et saadant Menneske faar ikke den Ernæring, som behøves, for at Blodet kan rulle frisk og frit i Aarerne. Det, at Aandedrættet ogsaa maa gaa for sig uden den fulde Hjælp af Mellemgulvs- og Ribbensbevægelser, saa man først om Aftenen efter Afklædningen kan aande rigtig dybt, ogsaa det øger Sygeligheden; — men Staklen naar sit Maal, hun ligner Hvespen paa Figur: „hun er saa smal om Midjen.“

Hvem der fristes af Lyst til at ligne Hvespen, burde gaa nogle Gange om Ugen paa Thorvaldsens Museum, for rigtig at se paa Hebe og de andre dejlige Kvindeskikkelser der, det maatte vistnok lære dem at lade Pariserskræddere og deres Fæller være ene om at sige: „Naturen er schön, men den er ikke korrekt“, og lære dem at blive enige med Rousseau paa ét Punkt: „lad os vende tilbage til Naturen.“

Men nu til os andre, vi, som ikke have snørt os, men dog have brugt Korset, hvorfor have vi gjort det? Have vi ogsaa haft Skade af det, kunne vi undvære det? Svaret paa disse Spørgsmaal er hurtigt givet: „Fordi vi ikke forstod at indrette vore Klæder paa en fornuftig Maade.“ Skulde vi bære saa mange Skjorter, som vi behøvede for at holde os varm, maatte vi ty til Korsettet med dets Fiskeben og Blanchetter for at beskytte os mod at blive snærede i Livet af deres Vægt, — det blev vi ofte daarlig nok. Vi kunde jo købe Korsettet saa vidt, at det ikke kunde snøres, det slog vi os til Ro med og saa med, at vor stakkels trætte Ryg fik Støtte.

Aa, det var som at sidde i en dejlig Lænestol, naar en stakkels Pige paa tretten Aar, med dygtig Pine i Ryggen, opnaaede den Lykke at faa Korset paa. Men var det ret? Nej og atter nej, et saadant Barn skal faa sin Ryg styrket ved at bruge den, ved Søbade, lingsk Gymnastik, ja hellere ved Jern indvendig end ved Korsettets Jern udvendig, som kun frister Ryggens Muskler til at blive dovne og ikke udvikle sig.

For Ryggens Skyld behøve vi ikke Korsettet, det svækker snarere end det styrker Ryggens Muskler.

For ikke at blive snærede om Livet behøve vi det heller ikke, thi nu har man endelig fundet paa en Ting saa simpel, at den næsten ligner Kolumbus's Æg; man undrer sig over, at man ikke for længe siden har fundet paa den; man kan indrette sin Underklædning, som en forstandig Moder havde indrettet den til én, da man var en lille Pige, men som man bad sig fritaget for, da man gjerne vilde ligne de voxne i at have en Lænestol med sig altid.

Vi behøve aldeles ikke denne transportable Lænestol, naar hele Klædningen fra inderst til yderst bæres af Skuldrene, og intet af Midjen. Selv om man har brugt Korset i tredive Aar og lidt meget af Smerter i Ryggen, vil man finde sig vel ved aldrig mere at tage sig en lille Hvil ved at trykke Brystbenet mod Korsetstængerne, og otte Dage efter, at man har aflagt Korsettet, finder man, at det er dejligt at have aflagt Panse-ret og iført sig et blødt, varmt, højhalset Liv, som forsynet med Knapper til at bære Skjorterne befrier én for al Følelse af at have Ulejlighed af at bære dem.

Ja Lægerne kunne gjøre grumme meget for at oplyse os om, hvor daarlig og uforstandig vi ofte bære os ad med vor Klæ-

dedragt, og om mange andre Dumheder, vi begaa, og for de kvindelige Læger synes man, her maa være et Punkt, hvor de kunne gjøre aldeles fortrinlig Gavn; men lad os blot huske paa, at de, som til Slutning skulle føre Sagen igjennem, saa vi faa en Klædedragt, som passer for nordiske Kvinder, saa vi ikke for ofte faa Brug for Ordsproget: den, der klæder sig paa fransk, maa fryse paa dansk,

det er Kvinderne selv, dem er det, som maa tage Sagen om en Reform af den kvindelige Dragt i Haand.

I Stockholm have kloge, dannede og smukke Kvinder, gifte og ugifte, Forfatterinder og Kunstnerinder, gaaet i Spidsen for at faa Reformdragten indført.

Gid vi maa opnaa noget lignende i vort Fædreland, at de mest ansete, de mest velhavende, de smukkeste, baade unge og ældre Kvinder ville gaa i Spidsen for os!

Vi, som ere ivrige for denne for Samfundet vigtige Sag, vi ville atter og atter bede dem, til hvem der paa Grund af deres Stilling ses op: Hjælp os her, I, som kunne det bedst! Netop naar I ere betydelige Kvinder, kunne I gjøre det, saa det kommer os andre til Gode, ogsaa de Kvinder, som endnu ikke selv ere modige nok til at trødse Fordomme, saa at ogsaa de kunne komme med. Og til alle, store og smaa, sige vi: tag denne Sag alvorlig, ikke som en flygtig Modesag, men som en Sag af stor Betydning for Slægters Fremtid.

Ære og Tak til hver en Læge, som vil lægge Arbejde i at lære os Kvinder at værne bedre om Slægtens Sundhed, end vi hidtil have forstaaet det!

Ære og Tak til hver Kvinde, som vil tage denne Sag alvorlig op og yde sin Skjærv til, at den kan blive ført lykkelig igjennem.

e. r.

Laura Kieler: Silhouetter.

Fru Laura Kieler giver os her en Række friske, levende Skitser af bekjendte skandinaviske Mænd og Kvinder. Ibsen, om hvem hun siger, at vi danske mangle Forudsætningerne for